

NÚMERO 105 • JUNY 2003

Director: Carles Santacana

Coordinació i redacció: Albert Gallifa

Assistent en pràctiques: Marta Jover

Consell de Redacció: Joseba Agirreazkuenaga, Ramon Arnabat, Jordi Canal, Josep Casanovas, Antoni Gavaldà, Jesús Millan, Conxita Mir, Joaquim M. Puigvert, Pedro Rújula, Flacel Sabaté, Sebastià Serra, Daniel Solé, Gemma Tribó, Carles Vicente

DIPUTACIÓ DE BARCELONA / L'AVENÇ

(PLECS)

D'HISTÒRIA LOCAL

Història oral i món rural

Des de fa uns quants anys la història social, econòmica i política del món contemporani ha començat a emprar els testimonis orals com una font documental més. Cada vegada, doncs, queda més lluny l'època en què l'entrevista formava part, juntament amb l'«observació participant», del treball de camp desenvolupat de manera gairebé exclusiva pels antropòlegs. Comença a existir un cert gruix d'historiadors i d'historiadores que en un moment o altre s'han trobat amb la necessitat de sortir dels arxius amb l'objectiu de cercar testimonis orals, ja sigui per enriquir i ampliar les recerques basades en documentació escrita,

ja sigui per estudiar un tema sobre el qual no es disposa de testimonis escrits. La reconstrucció d'històries de vida, al seu torn, també s'ha incorporat com a mètode de treball dels historiadors. La història rural no resta al marge d'aquest procés. A això hi ha contribuït, sens dubte, el fet que cada vegada més la història rural s'hagi aproximat al passat més immediat i recent, a més de fer seva, un cop més, la recomanació de Marc Bloch quan preconitzava el «mètode regressiu» com la manera òptima d'estudiar el passat: a partir de l'observació del present, ja fos llegint un paisatge en clau històrica o recollint testimonis orals

que fessin referència a velles pràctiques i usos. L'ús per part dels historiadors dels testimonis orals, no cal dir-ho, s'ha de fer des de la consciència dels problemes inherents a aquest tipus de font (però quina font no en té?), en especial l'advertència que fa Eric Hobsbawm quan diu que «la memòria és menys un mecanisme de registre que un mecanisme selectiu, i la selecció, dins d'uns límits, canvia constantment» (*Sobre la història*, Barcelona: Crítica, 1998, p. 209-210).

L'objectiu d'aquest dossier és, justament, mostrar als lectors dels *Plecs d'Història Local* dos projectes en curs d'història rural que són, al mateix temps, dos projectes d'història oral. Es tracta dels projectes endegats per l'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines en col·laboració amb el Centre de Recerca d'Història Rural (ILLCC-Secció Vicens Vives) de la Universitat de Girona i l'Associació Leonardo-Istituto di ricerca sull'ambiente e il territorio, amb seu a Pisa. A través dels respectius articles, Enric Saguer i Giuliana Biagioli ens informen d'aquests dos projectes. Els dos han nascut de la necessitat d'emprar les fonts orals per tal d'intentar respondre a qüestions que eren difícils de resoldre només amb la documentació escrita. En el cas del projecte gironí es tracta d'estudiar les transformacions socials en el món rural gironí durant el segle XX des del biaix d'un dels segments socials que a redós d'aquests canvis ha experimentat una pèrdua progressiva de pes econòmic, social i

polític, a saber: el dels propietaris o hisendats. I el projecte italià ens mostra com la història oral s'ha emprat per tal d'aprofundir en el coneixement dels parcers (o *mezzadri*), des del seu univers de consum al seu activisme sindical i polític en els anys posteriors a la Segona Guerra Mundial, passant per la reconstrucció de les seves condicions contractuals de treball o el paper del treball de les dones en les famílies, entre moltes altres qüestions. A partir d'aquestes dues experiències els lectors dels *Plecs* podran copsar, així mateix, com la història oral pot emprar-se tant per estudiar les elits propietàries com els sectors de masovers i parcers sense terres pròpies. Si bé és cert que la història oral en un primer moment es va concentrar en l'estudi de les classes subalternes i dels marginats, res no impedeix que, com a mètode de recerca, s'apliqui a altres sectors socials.

Joaquim M. Puigvert i Solà

